

FLV

FAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

Blagostanje u doba pandemije COVID – 19

preliminarni rezultati longitudinalne studije

*Doc. dr Dušana Šakan
Doc. dr Dragan Žuljević
Nikola Rokvić*

FLV

FAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

Blagostanje u doba pandemije COVID-19

PREDMET ISTRAŽIVANJA

- Interesovale su nas fluktuacija i determinante subjektivnog blagostanja u vreme vanrednog stanja izazvanog proglašenom pandemijom koronavirusa.
- Drugim rečima, istraživanje je imalo za cilj istražiti kako se menja subjektivno blagostanje ljudi u vanrednoj situaciji kao što je epidemija svetskih razmera.

PROCEDURA I UZORAK ISTRAŽIVANJA

- Studiju sprovodimo od 1. aprila 2020, primenjujući bateriju testova jednom nedeljno u ukupnom trajanju od šest nedelja. Trenutno se nalazimo na polovini preposlednje - pete nedelje istraživanja.
- U dosadašnjem toku istraživanja, nakon 4 talasa nedeljnih ispitivanja učestvovalo je 1190 ispitanika. Ukupno postoje registrovani podaci za 660 ispitanika koji su uzeli učešće u sva četiri talasa. Ženskih ispitanika je ukupno 368 (55,8%), a prosečna starost ispitanika je 29,07 godina.

FLV

FAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

Blagostanje u doba pandemije COVID-19

INSTRUMENTI

- **Skala depresivnosti, anksioznosti i stresa 21** (DASS-21; Lovibond & Lovibond, 1995) korišćena je za procenu opšte uzmenirenosti (opseg skora 0-63) i pojedinačnih komponenata uznemirenosti – depresivnosti, anksioznosti i stresa (opseg pojedinačnih skorova 0-21).
- **Srpski inventar afekta baziran na PANAS-X** (SIAB-PANAS-X; Novović i Mihić, 2008) korišćen je za procenu pozitivnog i negativnog afekta (opseg skorova 10 - 50)
- **Skala zadovoljstva životom** (SWLS; Diener et al, 1985) korišćena je za procenu zadovoljstva životom (opseg skora 1-35)
- **Skala za merenje zadovoljenja i osujećenja bazičnih psiholoških potreba** (Chen et al., 2015; validirana na srpski jezik Šakan, 2020) korišćena je za procenu zadovoljenja i osujećenja bazičnih potreba za autonomijom, kompetencijom i povezanošću

OBRADA PODATAKA

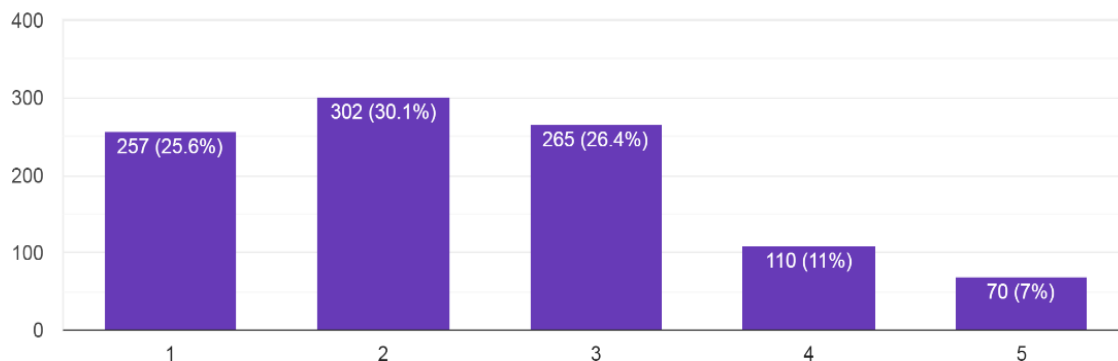
- Metode deskriptivne statistike (IBM SPSS)
- Analiza latentnih klasa (MPlus)

FLVFAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

PRELIMINARNI REZULTATI

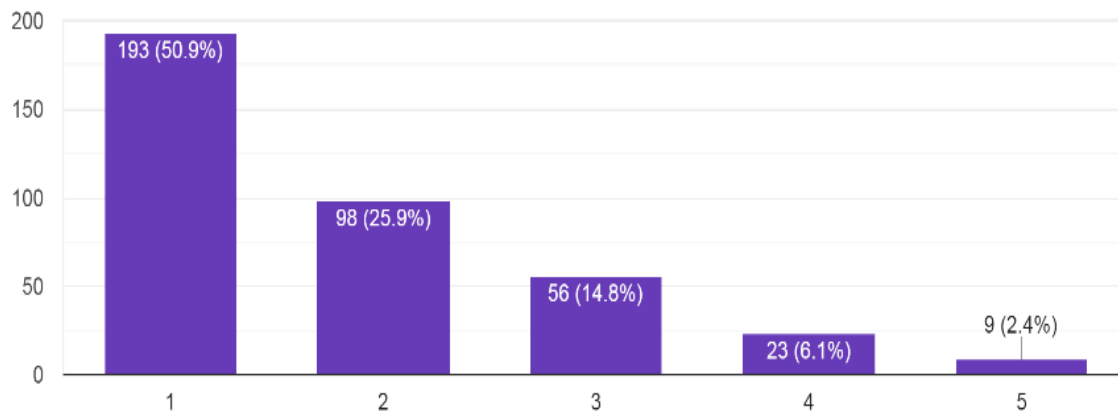
U kojoj meri ste danas gledali sadržaje vezane za epidemiju?

1,004 responses

U kojoj meri ste danas gledali sadržaje vezane za epidemiju?

379 responses

Između prve nedelje merenja i pete nedelje merenja primetan je pad u učestalosti praćenja sadržaja vezanih za epidemiju (od 1 = nimalo, ili uopšte ne do 5 = stalno).

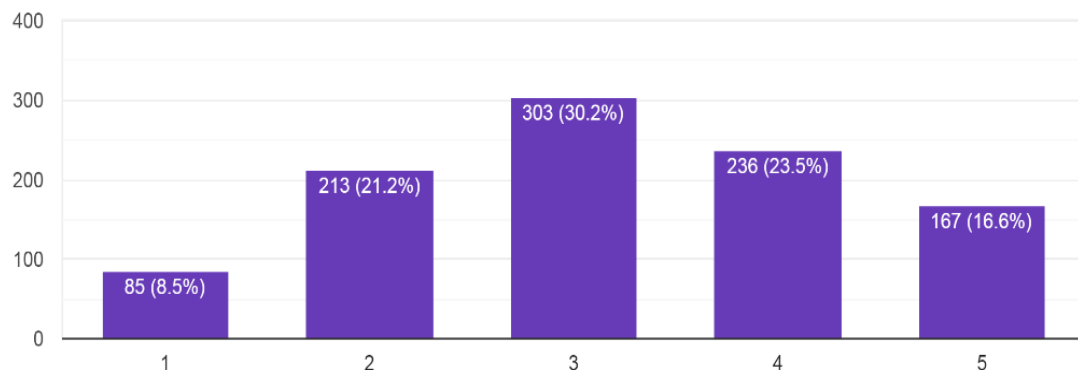
U petom merenju duplo se povećao broj ljudi koji uopšte ne prate sadržaje vezane za epidemiju, dok je broj onih koji stalno ili veoma često prate te sadržaje gotovo tri puta manji u petom merenju u odnosu na prvo merenje.

FLVFAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

PRELIMINARNI REZULTATI

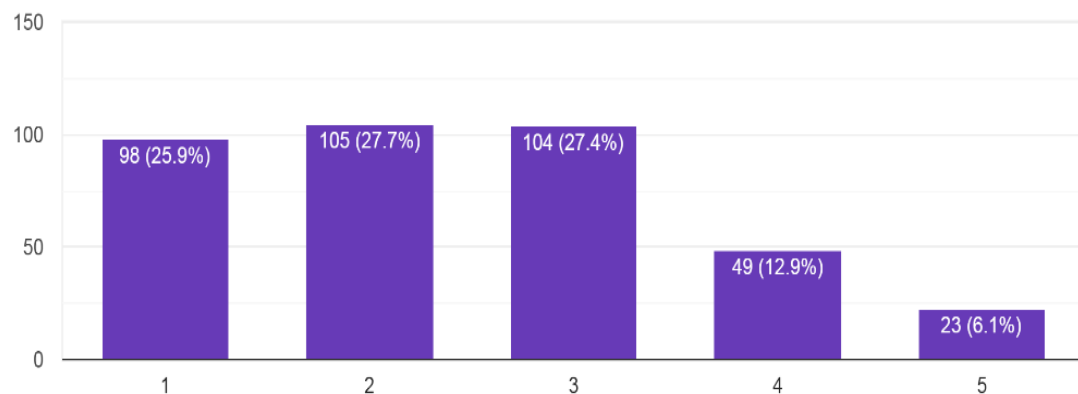
U kojoj meri pratite stanje obolelih i mrtvih od Covid19?

1,004 responses

U kojoj meri pratite stanje obolelih i mrtvih od Covid19?

379 responses

Na pitanje *u kojoj meri prate stanje obolelih i broj mrtvih od COVID-19*, u petom merenju je zabeležen porast broja ljudi koji uopšte ne prate to pitanje u odnosu na prvo merenje.

U skladu s time, u petom merenju više nego duplo je manji i procenat onih koji gotovo stalno prate ove informacije.

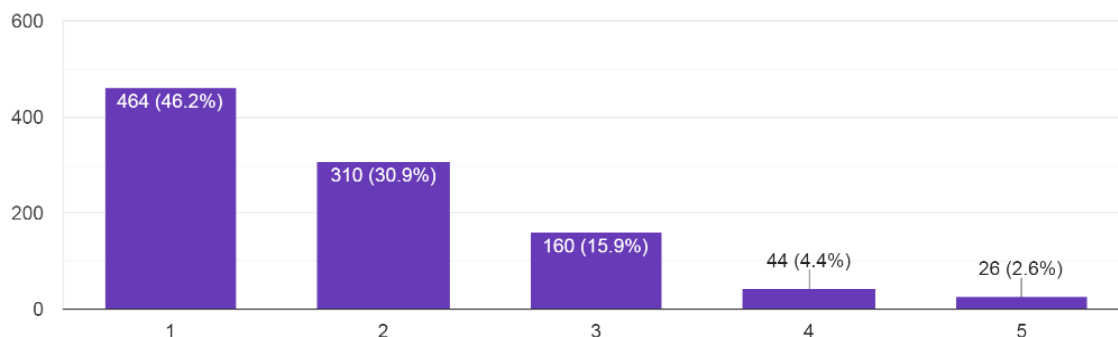
Zainteresovanost za ovakve informacije se smanjuje srazmerno sa jenjavanjem epidemije.

FLVFAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

PRELIMINARNI REZULTATI

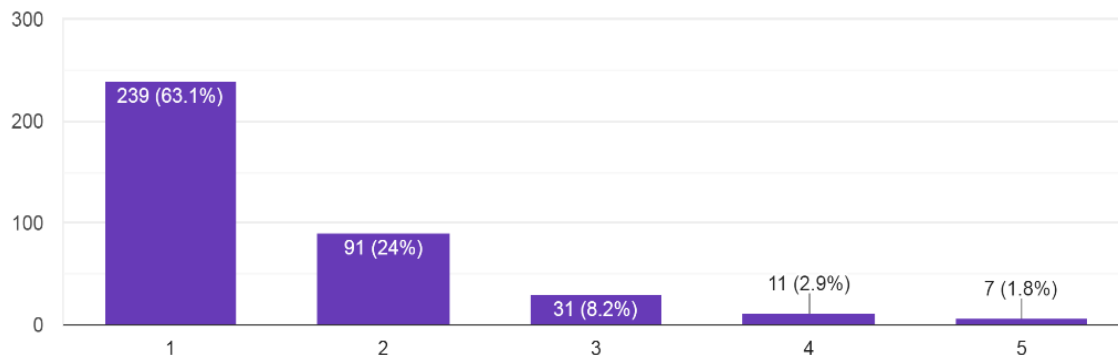
U kojoj meri ste uplašeni za svoj život?

1,004 responses

U kojoj meri ste uplašeni za svoj život?

379 responses

Strah od smrti nije bio prisutan u velikoj meri u prvom merenju, a dodatno je snižen u petom merenju. Takav rezultat može se obrazložiti time da je sa smanjenjem epidemije i ublažavanjem mera za suzbijanje širenja zaraze (skraćivanje dužine policijskog časa, otvaranje institucija i sl.) došlo i do sniženja subjektivnog doživljaja ugroženosti od koronavirusa.

Osobe sa hroničnim bolestima više strahuju za svoj život u odnosu na osobe koje ne boluju od hroničnih bolesti (od hroničnih bolesti boluje 8,6% ispitanika).

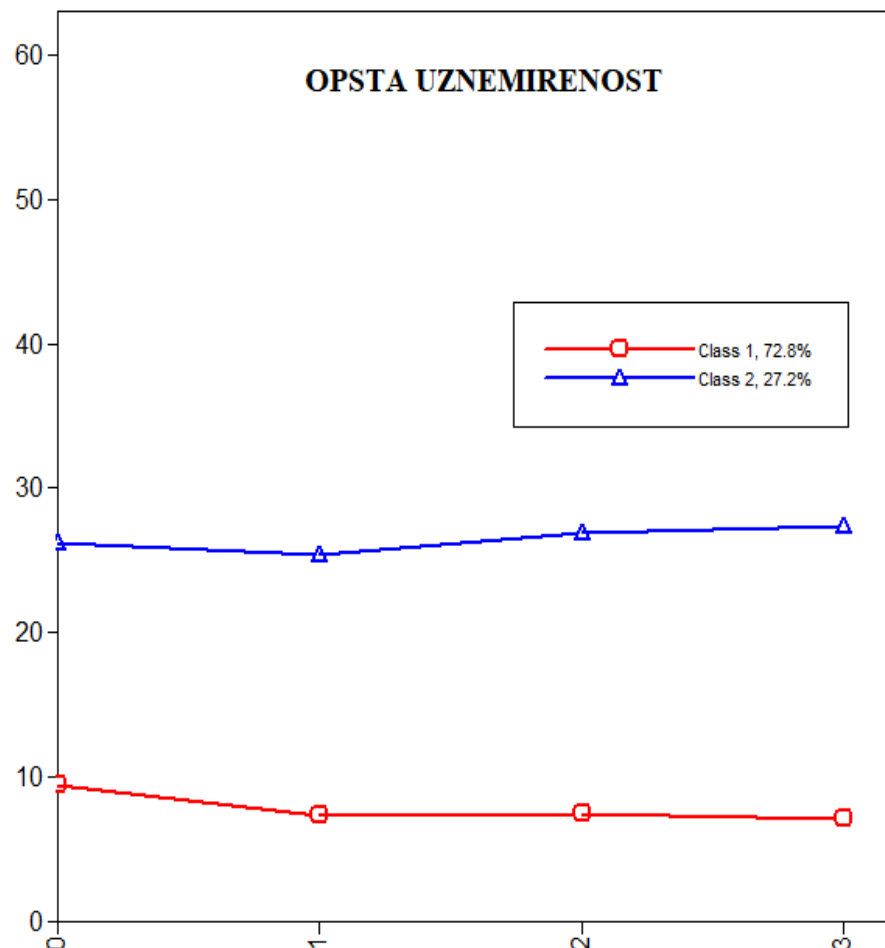
FLVFAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

PRELIMINARNI REZULTATI

Opšta uznemirenost

Na ukupnom uzorku identifikuju se dve klase ispitanika sa tipičnim trendom promene opšte uznemirenosti.

- Prva klasa obuhvata 72,8% ispitanika kod kojih je uznemirenost na prvom merenju relativno niska, te **opada u maniru kvadratne funkcije**, ispočetka više dok se sa sledećim merenjima stabilizuje.
- Druga klasa obuhvata 27,2% ispitanika koji su **na početku** daleko **više uznemireni** od prethodne klase, što sa protokom vremena **ne varira**.

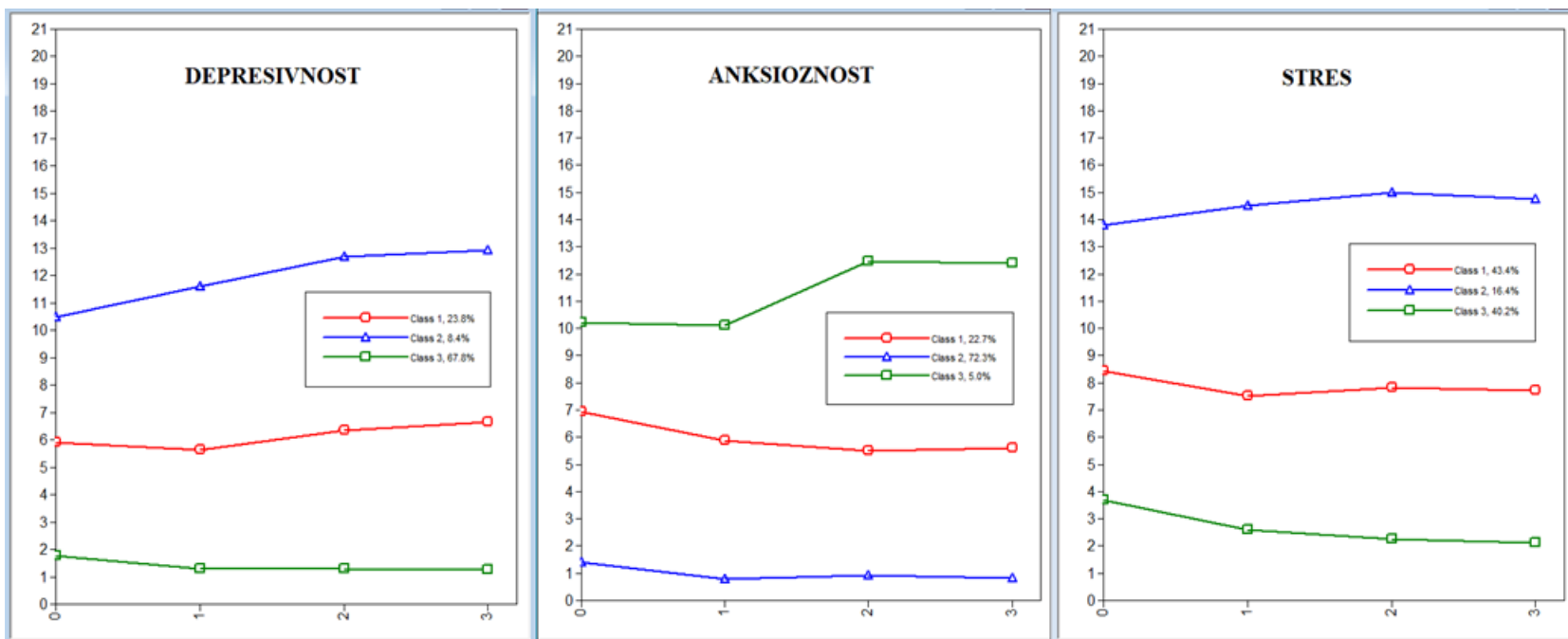

FLVFAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

PRELIMINARNI REZULTATI

Uznemirenost – pojedinačne komponente

Na svim komponentama uznemirenosti identifikuju se tri specifične klase ispitanika – nisko uznemireni sa tendencijom smirivanja, blago uznemireni sa stabilnim trendom i umereno uznemireni sa tendencijom pogoršanja.

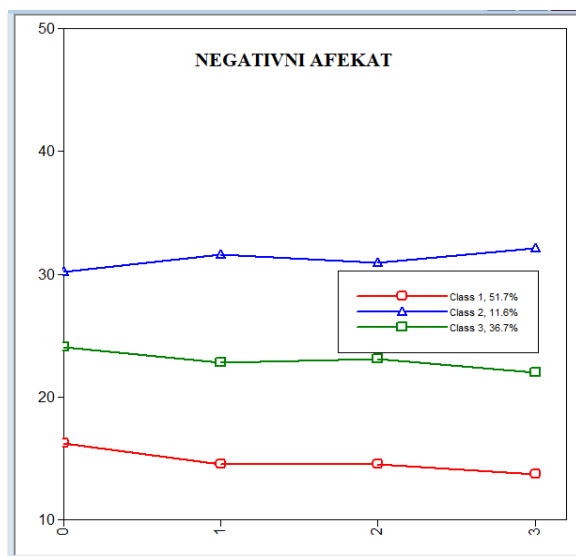

FLVFAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

PRELIMINARNI REZULTATI

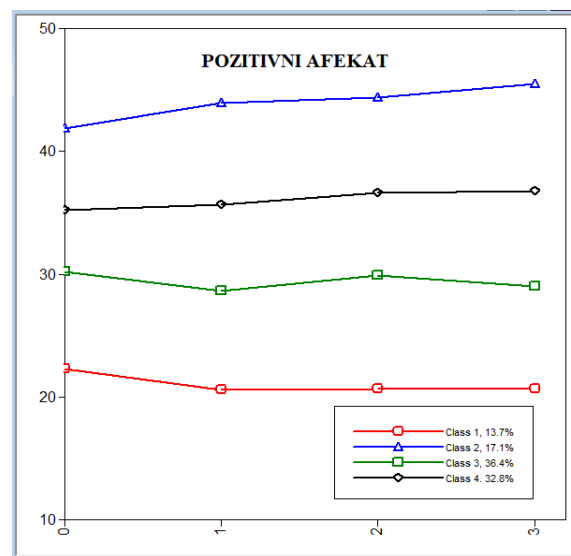
- Negativni afekat**

U ukupnom uzorku ispitanika identifikuju se tri klase sa različitim početnim nivoima negativnog afekta. Ispitanici sa umerenim (36,7%) i niskim početnim vrednostima negativnog afekta sa protokom vremena ostvaruju sve niže skorove, dok klasa sa početnim visokim nivoom negativnog afekta manifestuje neznčajne fluktuacije i suštinski stabilan nivo negativnog afekta.

- Pozitivni afekat**

Najviše varijacija primećuje se kroz grupisanje četiri tipične klase promene pozitivnog afekta. Najzastupljenija klasa (36,4%) manifestuje umerene značajne varijacije afekta, dok se kod 32.6% ispitanika ne primećuje promena. Ispitanicima sa najvišim početnim pozitivnim afektom (17.1%) kroz vreme pozitivni afekat raste, dok ispitanicima sa najnižim početnim pozitivnim afektom (13,7%) nastavlja da opada.

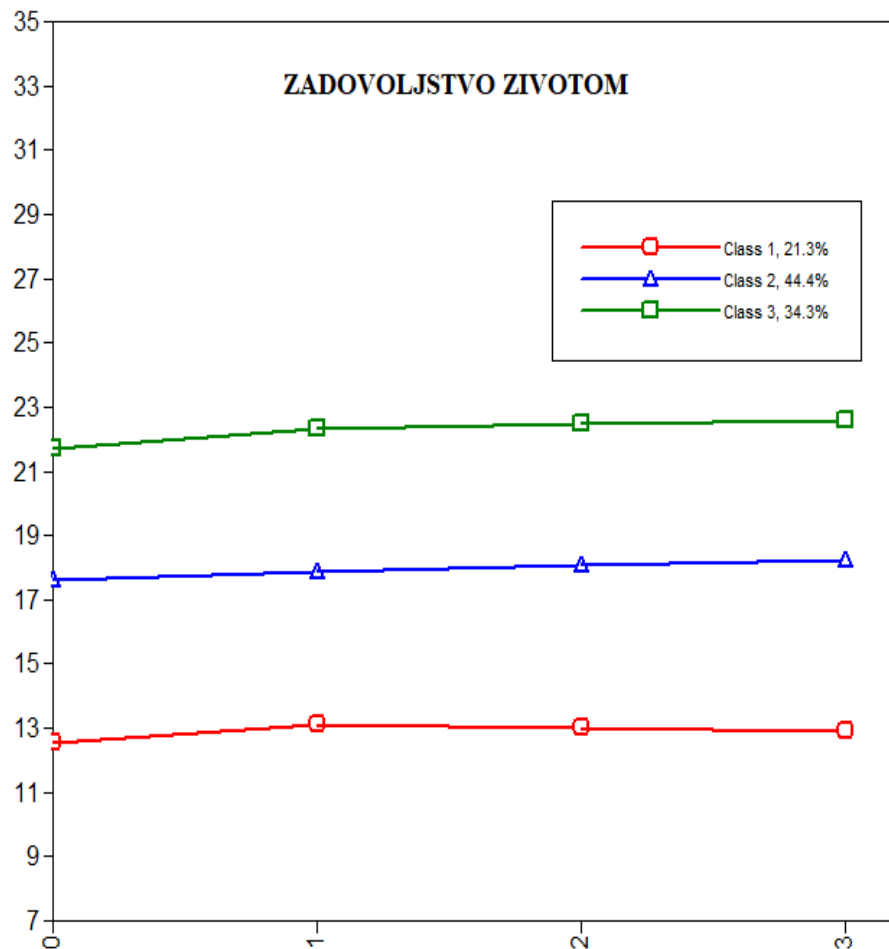

Zadovoljstvo životom

Na ukupnom uzorku identifikuju se tri klase ispitanika, koje se dominantno razlikuju po početnim vrednostima zadovoljstva životom.

Dok se u prve dve klase **ne identifikuje promena**, odnosno početni nivo zadovoljstva životom je stabilan, a kod ljudi koji imaju početno najviše zadovoljstvo životom (34,3%) ono **nastavlja blago da raste** sa svakim sledećim merenjem.

FLV

FAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

PRELIMINARNI REZULTATI

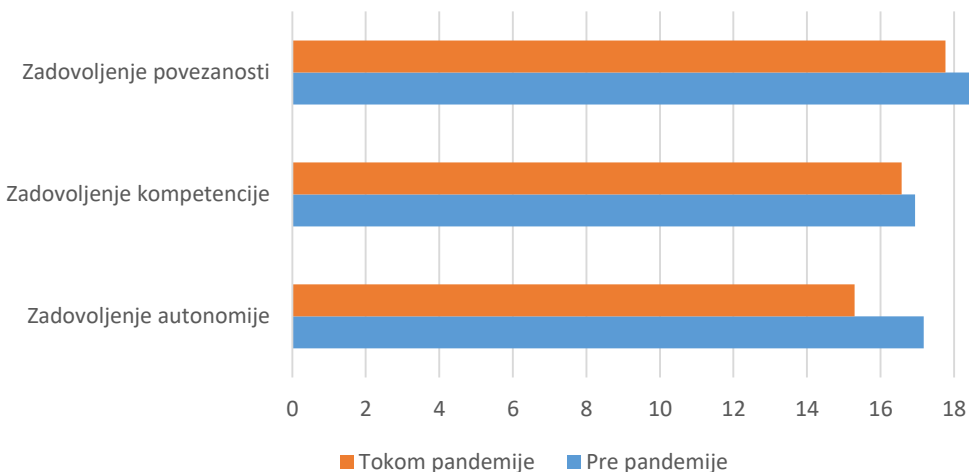
Bazične psihološke potrebe za **autonomijom**, **kompetencijom** i **povezanošću**

Zadovoljenje bazičnih psiholoških potreba je u vreme pandemije umanjeno u odnosu na pre pandemije, a njihovo osujećenje veće nego pre.

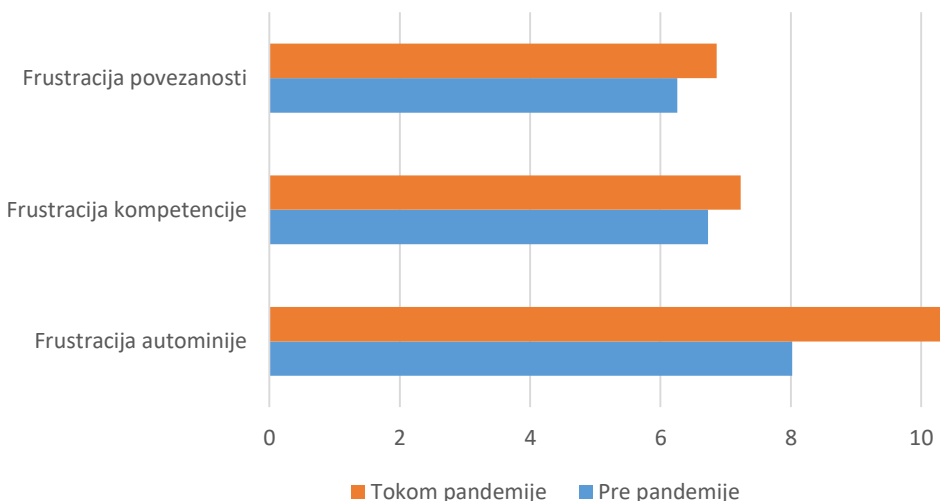
Kontrolisani način života uz sva svoja ograničenja ograničava i doživljaj lične slobode. Za mnoge ljude je pandemija značila i gubitak posla, ili prekid osnovnih aktivnosti, te je potreba za doživljajem kompetencije osujećena.

Mogli smo da očekujemo stabilnost ili pak povećanje zadovoljenja potrebe za povezanošću, jer su ljudi zbog mera socijalnog distanciranja i karantina ostajali kod kuće sa svojim porodicama. Rezultati su, međutim, ukazali na obrnut sled – potreba za povezanošću je osujećena, najverovatnije jer je situacija u kojoj je omogućeno njeno ostvarenje u suštini nametnuta, a ne slobodno odabrana.

Zadovoljenje osnovnih psiholoških potreba

Frustracija bazičnih psiholoških potreba

FLV

FAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

Blagostanje u doba pandemije COVID-19

DALJI KORACI

- **Završetak longitudinalne studije** – očekuje se još dva merenja
- **Identifikovanje relacija pojedinih trajektorija promene zavisnih varijabli sa drugim konstruktima** – istražiće se prediktivni potencijal
 - bazičnih potreba u okviru modela teorije self-determinacije,
 - dimenzija ličnosti u okviru HEXACO modela,
 - psihološke fleksibilnosti, stavova i ponašanja u vezi sa pandemijom
 - drugih demografskih karakteristika ispitanika

FLV |

FAKULTET ZA
PRAVNE I POSLOVNE STUDIJE
DR LAZAR VRKATIĆ

Svim našim ispitanicima i studentima koji su
učestvovali u prikupljanju podataka

VELIKO HVALA

Na kontinuiranom učešću u našem zajedničkom
istraživanju

Doc. dr Dušana Šakan
Doc. dr Dragan Žuljević
Nikola Rokvić, saradnik u nastavi